

Załącznik do Uchwały Nr III/15/14
Rady Miasta i Gminy Czerniejewo
z dnia 30 grudnia 2014 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2015-2020
Miasto i Gmina Czerniejewo**

Grudzień 2014 rok

Spis treści

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie wraz z prezentacją problemu na tle Miasta i Gminy Czarniejewo.....	str.2-4
2. Podstawy prawne Programu.....	str.4
3. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czarniejewo.....	str.4-7
3.1.Zasady działania Programu.....	str.5
3.2.Adresaci Programu.....	str.5
3.3.Cele i zadania Programu.....	str.5-7
3.3.1.Cel główny.....	str.5
3.3.2.Cele szczegółowe oraz podział zadań.....	str.6-7
4. Realizatorzy Programu.....	str.7
5. Przewidywane źródła finansowania.....	str.7-8
6. Przewidywane efekty realizacji programu.....	str.8
7. Ewaluacja.....	str.8
8. Bibliografia.....	str.8-9

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie wraz prezentacją problemu na tle Miasta i Gminy Czerniejewo

Właściwe funkcjonowanie człowieka, jego rozwój emocjonalny i społeczny zależy w dużej mierze od zaspokojenia podstawowych potrzeb, przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa, przynależności, akceptacji i miłości. Każda z tych potrzeb powinna znajdować swój wyraz w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Przemoc w rodzinie można rozpatrywać z perspektywy moralnej, społecznej, ekonomicznej, prawnej i psychologicznej.

Przemoc w rodzinie często zwana przemocą domową może być zarówno skutkiem, jaki przyczyną dysfunkcji w rodzinie, jest to zachowanie negatywne o dużej szkodliwości społecznej. Zjawisko to jest bardzo złożone, ma wiele przyczyn, które jednocześnie bywają ze sobą zwrotnie powiązane i niejednokrotnie trudno je ustalić, co było pierwotne. Pomoc dla rodzin zagrożonych przemocą wymaga ukierunkowanych działań i dotyczy wszystkich jej członków tak samo ofiar, jaki sprawców, gdyż wszyscy oni są głęboko poranieni.

Przemoc w rodzinie jest trudna do zdiagnozowania. Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele. Często jest to wynik nie zgłaszania się ofiar przemocy domowej po wsparcie do odpowiednich organizacji i instytucji. Obawa przed reakcją rodziny, strach przed osobą stosującą agresję wielokrotnie stanowią dla ofiar przemocy i świadków przemocy barierę trudną do pokonania.

To problem przez wiele lat ukrywany.

W świetle przepisu art. 2 ust. 2 znowelizowanej w 2010 roku Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako przemoc w rodzinie należy rozumieć: „**jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą**”. W myśl tej definicji charakterystyczne dla zjawiska przemocy w rodzinie jest to, że jest to zawsze działanie:

- intencjonalne (zamierzone) i skierowane przeciwko innym członkom rodziny działanie lub zaniechanie działań np. opiekuńczych mające na celu przyjęcie całkowitej kontroli nad ofiarami
- naruszające prawa i dobra osobiste ofiar (prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku)
- wykorzystujące wyraźną asymetrię sił
- powodujące ból i cierpienie (sprawca naraża życie i zdrowie ofiar na poważne szkody, co powoduje, że ofiary mają mniejszą zdolność do samoobrony).

Zjawisko przemocy w rodzinie może przybierać różne formy, a mianowicie:

1. **przemoc fizyczna** – obejmująca działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne (bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, używanie niebezpiecznych narzędzi, zadawanie bólu)

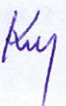
2. **przemoc psychiczna** – czyli bezpośrednie działanie krzywdzące, wykorzystujące mechanizm procesów psychologicznych, sprawowanie przez sprawcę kontroli nad ofiarą (straszenie zabójstwem, użycie przemocy, zabranie dzieci, niszczeniem lub groźbą zniszczenia rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów)

3. **przemoc seksualna** – działająca w obszarze zachowań seksualnych, naruszająca intymność pożycia (zmuszanie do odbywania stosunku lub poddanie się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie)

4. **przemoc ekonomiczna** – utrzymywanie ofiary w całkowitej zależności finansowej od sprawcy (zakazywanie jej pracy zarobkowej, nie dawanie wystarczającej ilości środków na prowadzenie domu)

5. **zaniedbanie(zaniechanie)** – długotrwałe niezaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizjologicznych, jak i psychicznych, co pogarsza stan zdrowia dziecka i utrudnia jego rozwój emocjonalny; podstawowe objawy zaniedbania to: ciągły głód, zaburzony rozwój fizyczny, zaniedbany wygląd, strój niedostosowany do pogody itp.

Według danych statystycznych Komisariatu Policji w Czerniejewie na terenie Gminy Czerniejewo 2012 roku funkcjonariusze Policji przeprowadzili 21 interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie,

założono 1 Niebieską Kartę. Natomiast w 2013 roku zostało przeprowadzonych 19 interwencji domowych w związku z przemocą w rodzinie, nie została założona żadna Niebieska Karta. W 2014 roku (stan na 30.11.2014 r.) funkcjonariusze Policji przeprowadzili 20 interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie podobnie jak w roku 2013 nie sporządzono żadnej Niebieskiej Karty.

W 2012 roku na zlecenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzone zostały badania, których celem było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Zarówno w badaniu dorosłych osób jak dzieci i młodzieży uwzględnione zostało m. in. spożywanie alkoholu i zagrożenia z tym związane: przemoc domowa, przemoc rówieśnicza oraz zachowania seksualne. Wyniki „Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych” zrealizowanych przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie stanowią bazę dla powstania Programu.

W roku 2013 do działającego przy UMiG Czarniejewo Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 5 Niebieskich Kart a w 2014 roku 1 Niebieska Karta. Wnioskodawcą uruchomienia procedury pomocowej był Zespół Szkół Publicznych w Czarniejewie.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie w Gminie Czarniejewo na lata 2015 – 2020**, zwany dalej Programem. Główną intencją Programu jest realizacja zadań gminnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – szczególnie poprzez promowanie oddziaływań profilaktycznych, wsparcie ofiar przemocy na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia, jak również pracy ze sprawcą przemocy

2. Podstawy Prawne Programu

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne :

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.)
2. Ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r. (Dz. U. Nr 88, poz.553 ze zm.)
3. Ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964r. (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r.poz.788)
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej(tekst jednolity Dz. U. z 2013r. poz.182 ze zm.)
6. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 1356)
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209 poz. 1245)

3. Prezentacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020 w Gminie Czarniejewo.

3.1.Zasady działania programu

W celu zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarniejewo opracowano Program, który skonstruowano w oparciu o zasady właściwego reagowania. Korzyści dla lokalnej społeczności, mają realizować się poprzez działania odpowiednio:

- wczesne** – zanim kryzys w danej rodzinie przerodzi się w długotrwały problem;
- sprawne** – gdzie profilaktyka wyprzedza działania interwencyjne;
- skuteczne** – poprzez kompleksowość i profesjonalizm proponowanej oferty pomocowej
- godne** – osoby doznające przemocy nie mogą tracić swej podmiotowości
- efektywne** – dające szansę rodzinie na wyjście z trudnej sytuacji życiowej.

3.2 Adresaci Programu

- ofiary przemocy w rodzinie** (dzieci, małżonkowie, partnerzy w związkach nieformalnych, osoby starsze, osoby niepełnosprawne)

☐ **sprawcy przemocy**

☐ **przedstawiciele lokalnych służb i instytucji pomocowych pracujących z rodzinami** (pomoc społeczna, policja, służba zdrowia, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości (kuratorzy sądowi), przedstawiciele oświaty (przedszkola, szkoły, świetlice środowiskowe, biblioteka publiczna), przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacje itp.) przedstawiciele władz zajmujący się problematyką społeczną)

☐ **społeczność lokalna – mieszkańcy Miasta i Gminy Czarniejewo stykający się z problemem przemocy**

3.3. Cele i zadania Programu

3.3.1. Cel główny

Celem głównym programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020 w Gminie Czarniejewo jest zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy oraz poprawa bezpieczeństwa w rodzinie gdzie przemoc wystąpiła.

3.3.2. Cele szczegółowe

Cele szczegółowe	Zadania do realizacji
Koordinacja działań lokalnych podmiotów	<p>1. Zawiązanie lokalnej koalicji (porozumienia) instytucji i służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarniejewo.</p> <p>a) przygotowanie i podpisanie porozumienia w zakresie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w działania</p> <p>b) opracowanie podziału zadań i odpowiedzialności poszczególnych instytucji w ramach podejmowanych działań, przygotowanie schematu współpracy.</p> <p>c) opracowanie zasad przepływu informacji o rodzinach potrzebujących wsparcia</p> <p>d) przygotowywanie i dystrybucja narzędzi i materiałów potrzebnych do realizacji zadań</p> <p>e) regularne spotkania osób realizujących działania w obszarze problemu przemocy</p> <p>2. Doskonalenie pracy Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.</p> <p>a) doskonalenie procedur pomocowych m.in. w oparciu o zawiązaną koalicję, realizacja procedury „Niebieska Karta”</p> <p>b) regularne interdyscyplinarne spotkania wszystkich członków ZI, przygotowanie harmonogramu spotkań cyklicznych, opracowanie zasad wzajemnego kontaktu poszczególnych członków ZI</p> <p>c) opracowane i stosowanie narzędzi pomocnych w identyfikacji rodzin ryzyka w ramach grup roboczych np. ankieta „Rodzic i dziecko”</p> <p>d) opracowanie i wdrożenie procedur monitoringu osób objętych pomocą w ramach Niebieskiej Karty</p> <p>e) prowadzenie ewidencji Niebieskich Kart, administrowanie danych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych</p> <p>f) prowadzenie prac biurowych związanych z działalnością ZI</p> <p>3. Rozbudowa sieci specjalistycznej pomocy dla ofiar przemocy oraz sprawców na terenie gminy Czarniejewo.</p> <p>a) Stworzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy, głównie wsparcie prawne i psychologiczne ofiar przemocy (dłuzur prawnika, psychologa, terapeuty uzależnień)</p> <p>b) organizacja różnych form pracy z dziećmi i rodzicami doznającymi przemocy a także innymi grupami społecznymi doznającymi krzywdzenia: osobami starszymi, niepełnosprawnymi, chorymi przewlekle itp. (grupy psychoedukacyjne, grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, warsztaty rodzinne, spotkania psychoedukacyjne, obozy socjoterapeutyczne itp.)</p> <p>c) w trudnych przypadkach tworzenie warunków do przekazywania ofiarom przemocy pomocy w formie: umieszczenia w placówkach interwencji kryzysowej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej itp.</p> <p>d) promowanie alternatywnych form opieki nad dzieckiem, osobami starszymi np. rodzicielstwo zastępcze, opieka nad osobami starszymi np. profesjonalne kursy opieki nad przewlekle chorymi.</p>
Systematyczne diagnozowanie i edukowanie środowiska lokalnego	<p>1. Diagnoza ilościowa i jakościowa zjawiska przemocy w rodzinie</p> <p>2. Przygotowywanie materiałów o charakterze informacyjnym i promocyjnym (ulotki, plakaty, broszury)</p> <p>3. Promowanie właściwych sposobów rozwiązywania konfliktów, właściwych postaw wychowawczych, radzenia sobie z negatywnymi emocjami poprzez: m.in. udział w programach profilaktycznych, organizacji wydarzeń dla dzieci i rodziców.</p> <p>4. Współpraca z partnerami w docieraniu z informacją o ofercie dla ofiar i sprawców przemocy.</p> <p>5. Współpraca z lokalnymi mediami, umieszczanie informacji na stronie internetowej gminy, na</p>

☐ **sprawcy przemocy**

☐ **przedstawiciele lokalnych służb i instytucji pomocowych pracujących z rodzinami** (pomoc społeczna, policja, służba zdrowia, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości (kuratorzy sądowi), przedstawiciele oświaty (przedszkola, szkoły, świetlice środowiskowe, biblioteka publiczna), przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacje itp.) przedstawiciele władz zajmujący się problematyką społeczną)

☐ **społeczność lokalna – mieszkańcy Miasta i Gminy Czarniejewo stykający się problemem przemocy**

3.3. Cele i zadania Programu

3.3.1. Cel główny

Celem głównym programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020 w Gminie Czarniejewo jest zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy oraz poprawa bezpieczeństwa w rodzinie gdzie przemoc wystąpiła.

3.3.2. Cele szczegółowe

Cele szczegółowe	Zadania do realizacji
Koordinacja działań lokalnych podmiotów	1. Zawiązanie lokalnej koalicji (porozumienia) instytucji i służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarniejewo. a) przygotowanie i podpisanie porozumienia w zakresie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w działania b) opracowanie podziału zadań i odpowiedzialności poszczególnych instytucji w ramach podejmowanych działań, przygotowanie schematu współpracy. c) opracowanie zasad przepływu informacji o rodzinach potrzebujących wsparcia d) przygotowywanie i dystrybucja narzędzi i materiałów potrzebnych do realizacji zadań e) regularne spotkania osób realizujących działania w obszarze problemu przemocy 2. Doskonalenie pracy Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. a) doskonalenie procedur pomocowych m.in. w oparciu o zawiązaną koalicję, realizacja procedury „Niebieska Karta” b) regularne interdyscyplinarne spotkania wszystkich członków ZI, przygotowanie harmonogramu spotkań cyklicznych, opracowanie zasad wzajemnego kontaktu poszczególnych członków ZI c) opracowane i stosowanie narzędzi pomocnych w identyfikacji rodzin ryzyka w ramach grup roboczych np. ankieta „Rodzic i dziecko” d) opracowanie i wdrożenie procedur monitoringu osób objętych pomocą w ramach Niebieskiej Karty e) prowadzenie ewidencji Niebieskich Kart, administrowanie danych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych f) prowadzenie prac biurowych związanych z działalnością ZI 3. Rozbudowa sieci specjalistycznej pomocy dla ofiar przemocy oraz sprawców na terenie gminy Czarniejewo. a) Stworzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy, głównie wsparcie prawne i psychologiczne ofiar przemocy (dłżur prawnika, psychologa, terapeuty uzależnień) b) organizacja różnych form pracy z dziećmi i rodzicami doznającymi przemocy a także innymi grupami społecznymi doznającymi krzywdzenia: osobami starszymi, niepełnosprawnymi, chorymi przewlekle itp. (grupy psychoedukacyjne, grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, warsztaty rodzinne, spotkania psychoedukacyjne, obozy socjoterapeutyczne itp.) c) w trudnych przypadkach tworzenie warunków do przekazywania ofiarom przemocy pomocy w formie: umieszczenia w placówkach interwencji kryzysowej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej itp. d) promowanie alternatywnych form opieki nad dzieckiem, osobami starszymi np. rodzicielstwo zastępcze, opieka nad osobami starszymi np. profesjonalne kursy opieki nad przewlekle chorymi.
Systematyczne diagnozowanie i edukowanie środowiska lokalnego	1. Diagnoza ilościowa i jakościowa zjawiska przemocy w rodzinie 2. Przygotowywanie materiałów o charakterze informacyjnym i promocyjnym (ulotki, plakaty, broszury) 3. Promowanie właściwych sposobów rozwiązywania konfliktów, właściwych postaw wychowawczych, radzenia sobie z negatywnymi emocjami poprzez: m.in. udział w programach profilaktycznych, organizacji wydarzeń dla dzieci i rodziców. 4. Współpraca z partnerami w docieraniu z informacją o ofercie dla ofiar i sprawców przemocy. 5. Współpraca z lokalnymi mediami, umieszczanie informacji na stronie internetowej gminy, na

□ „Przemoc w życiu codziennym” pod red. B. Hołyta, Wyd. Polskie Towarzystwo Higieny Psychiczej, Warszawa 1996.

□ „Dziecko krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka” nr 2/2009 pod red. M. Sajkowskiej, Artykuł: „Jak budować lokalny system profilaktyki krzywdzenia małych dzieci autorstwa: A. Izdebskiej/K. Lewandowskiej

□ „Dziecko krzywdzone. Teoria. Badania. Praktyka” nr 2/2007 pod red. Ł. Wojtasika, Artykuły: „Globalne standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem” autorstwa E. Jarosz oraz „Obowiązek zgłaszania przemocy wobec dziecka” autorstwa E. Naumann

Opracowanie:

Emilia Banaszak - Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie, członek Zespołu Interdyscyplinarnego Czerniejewie

Małgorzata Walery - Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w Czerniejewie, Dyrektor Przedszkola w Żydowie

Agnieszka Sopońska - pedagog w Zespole Szkół Publicznych w Czerniejewie, członek Zespołu Interdyscyplinarnego Czerniejewie

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miasta i Gminy Czerniejewo

Jan Kulpiński

